

PÄÄTÖKSET

NEUVOSTON PÄÄTÖS 2010/585/YUTP,

annettu 27 päivänä syyskuuta 2010,

IAEA:n toimien tukemisesta ydinturvallisuuden ja todentamisen alalla sekä joukkotuhousoseiden leviämisen vastaisen EU:n strategian täytäntöönpanon puitteissa

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

(4) Neuvosto hyväksyi 17 päivänä toukokuuta 2004 yhteisen toiminnan 2004/495/YUTP ⁽²⁾ IAEA:n ydinturvallisuusohjelman mukaisten toimien tukemiseksi ja joukkotuhousoseiden leviämisen vastaisen EU:n strategian panemiseksi täytäntöön.

ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 26 artiklan 2 kohdan ja 31 artiklan 1 kohdan,

(5) Neuvosto hyväksyi 18 päivänä heinäkuuta 2005 yhteisen toiminnan 2005/574/YUTP ⁽³⁾ IAEA:n toimien tukemisesta ydinturvallisuuden ja todentamisen alalla sekä joukkotuhousoseiden leviämisen vastaisen EU:n strategian täytäntöönpanossa.

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Eurooppa-neuvosto hyväksyi 12 päivänä joulukuuta 2003 joukkotuhousoseiden leviämisen vastaisen EU:n strategian, jäljempänä 'strategia', jonka III luvussa on lueteltu sekä unionissa että kolmansissa maissa toteutettavia toimenpiteitä joukkotuhousoseiden leviämisen torjumiseksi.

(6) Neuvosto hyväksyi 12 päivänä kesäkuuta 2006 yhteisen toiminnan 2006/418/YUTP ⁽⁴⁾ IAEA:n toimien tukemisesta ydinturvallisuuden ja todentamisen alalla sekä joukkotuhousoseiden leviämisen vastaisen EU:n strategian täytäntöönpanossa.

(2) Unioni panee aktiivisesti täytäntöön tätä strategiaa ja toteuttaa sen III luvussa lueteltuja toimenpiteitä, erityisesti antamalla varoja monenvälisten järjestöjen, kuten Kansainvälisen atomienergiajärjestön (IAEA), toteuttamien erityishankkeiden tukemiseen.

(7) Neuvosto hyväksyi 14 päivänä huhtikuuta 2008 yhteisen toiminnan 2008/314/YUTP ⁽⁵⁾ IAEA:n toimien tukemisesta ydinturvallisuuden ja todentamisen alalla sekä joukkotuhousoseiden leviämisen vastaisen EU:n strategian täytäntöönpanossa.

(3) Neuvosto hyväksyi 17 päivänä marraskuuta 2003 yhteisen kannan 2003/805/YUTP ⁽¹⁾ joukkotuhousoseiden ja maaliinsaattamisjärjestelmien leviämisen estämistä koskevien monenvälisten sopimusten saattamisesta maailmanlaajuisiksi ja niiden vahvistamisesta. Yhteisessä kannassa kehoitetaan muun muassa edistämään IAEA:n kattavien ydinmateriaalivalvontasopimusten ja lisäpöytäkirjojen tekemistä ja sitoutetaan unioni pyrkimään siihen, että lisäpöytäkirjasta ja kattavista ydinmateriaalivalvontasopimuksista tulisi IAEA:n todentamisjärjestelmän standardi.

(8) Korkea-aktiivisten radioaktiivista ainetta sisältävien lähteiden valvonnan tehostaminen Evianin huippukokouksessa vuonna 2003 hyväksytyyn radioaktiivisten lähteiden turvaamista koskeneen G8-ryhmän lausuman ja toimintasuunnitelman mukaisesti on unionille yhä tärkeä tavoite, johon pyritään tekemällä yhteistyötä kolmansien maiden kanssa.

⁽¹⁾ EUVL L 302, 20.11.2003, s. 34.

⁽²⁾ EUVL L 182, 19.5.2004, s. 46.

⁽³⁾ EUVL L 193, 23.7.2005, s. 44.

⁽⁴⁾ EUVL L 165, 17.6.2006, s. 20.

⁽⁵⁾ EUVL L 107, 17.4.2008, s. 62.

- (9) Sopimusvaltiot ja Euroopan atomienergiayhteisö päättivät konsensusksella heinäkuussa 2005 muuttaa yleissopimusta ydinaineiden turvajärjestelyjä koskevasta toimista (Convention on the Physical Protection of Nuclear Material, CPPNM) siten, että sen soveltamisala laajennetaan kattamaan ydinaineiden ja ydinlaitosten kotimainen rauhanomainen käyttö sekä ydinmateriaalien varastointi ja kuljetus ja että sopimusvaltiot velvoitetaan määräämään rikosoikeudellisia seuraamuksia sopimuksen rikkomisesta.
- (10) Kansainvälinen yleissopimus ydinterrorismin torjumisesta avattiin allekirjoittamista varten syyskuussa 2005. Sopimuksen voimaantulon jälkeen sopimusvaltiot ovat velvoitettuja antamaan lainsäädäntöä, jolla kyseiset rikokset säädetään rangaistaviksi teoiksi.
- (11) IAEA pyrkii samoihin johdanto-osan 3–10 kappaleessa esitettyihin tavoitteisiin panemalla täytäntöön ydinturvallisuutta koskevan suunnitelmansa, joka rahoitetaan kokonaan vapaaehtoisilla maksuilla IAEA:n ydinturvarahastoon.
- (12) Unioni osallistui 12 ja 13 päivänä huhtikuuta 2010 Amerikan yhdysvaltojen presidentin koolle kutsumaan ydinturvaa koskevaan huippukokoukseen ja sitoutui tehostamaan edelleen toimiaan ydinturvan parantamiseksi sekä avustamaan kolmansiä maita tällä alalla.
- (13) Tällä päätöksellä olisi erityisesti tuettava IAEA:n toimintaa Kaakkois-Aasiassa, jotta autettaisiin käsittelemään ydinturvan ja joukkotuhoaseiden leviämisen estämisen aloilla Aasian maissa ilmeneviä erityisiä haasteita, jotka johtuvat erityisesti alueen kasvavasta ydinteknisten sovellusten määrästä muun muassa lääketieteeseen, maatalouden ja vesitalouden sekä ydintutkimuksen aloilla. Tässä yhteydessä olisi otettava huomioon Aasian kasvava merkitys unionin kumppanina turvallisuuden alalla. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä ydinturvallisuuden ja turvajärjestelyjen vahvistamiseen muissa kuin energia-alan ydinteknisissä sovelluksissa kohdemaissa,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

1. Joukkotuhoaseiden leviämisen vastaisen EU:n strategian, jäljempänä 'strategia', tiettyjen osien panemiseksi välittömästi ja tosiasiallisesti täytäntöön unioni antaa tukensa IAEA:n toimille ydinturvan ja todentamisen alalla edistääkseen seuraavia tavoitteita:

- a) edistymisen joukkotuhoaseiden leviämisen estämistä ja ydinturvaa koskevien kansainvälisten sopimusten saattamisessa maailmanlaajuisiksi, mukaan lukien kattavat ydinmateriaalivalvontasopimukset ja lisäpöytäkirjat;

- b) joukkotuhoaseiden leviämisen kannalta arkojen materiaalien ja laitteiden ja niihin liittyvän teknologian suojelun tehostaminen sekä ydinturvan ja ydinmateriaalivalvonnan alan lainsäädäntöön ja sääntelyyn liittyvän avun antaminen;
- c) ydinmateriaalien ja muiden radioaktiivisten materiaalien laitotoman kaupan paljastamisen ja torjumisen tehostaminen.

2. Strategiaan sisältyviä toimenpiteitä vastaavien IAEA:n hankkeiden tavoitteena on:

- a) vahvistaa ydinturvan ja todentamisen alalla tehtyjen kansainvälisten sopimusten, mukaan lukien kattavat ydinmateriaalivalvontasopimukset ja lisäpöytäkirjat, täytäntöönpanon edellyttämiä kansallisia lainsäädäntö- ja sääntelyinfrastruktuureja;
- b) avustaa valtioita ydinmateriaalien ja muiden radioaktiivisten materiaalien turvallisuuden ja valvonnan tehostamisessa;
- c) parantaa valtioiden valmiuksia paljastaa ja torjua ydinmateriaalien ja muiden radioaktiivisten materiaalien laitonta kauppaa.

Nämä hankkeet toteutetaan asiantuntijaryhmän suorittaman alustavan arvioinnin jälkeen maissa, jotka tarvitsevat apua näillä aloilla.

Yksityiskohtainen kuvaus hankkeista esitetään liitteessä.

2 artikla

1. Unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja, jäljempänä 'korkea edustaja', vastaa tämän päätöksen täytäntöönpanosta.

2. IAEA toteuttavana organisaationa toteuttaa 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja hankkeita. Se suorittaa tämän tehtävän korkean edustajan valvonnassa. Tätä tarkoitusta varten korkea edustaja sopii tarvittavista järjestelyistä IAEA:n kanssa.

3 artikla

1. Rahoitusohje 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen hankkeiden toteuttamiseksi on 9 966 000 euroa, joka rahoitetaan unionin yleisestä talousarviosta.

2. Edellä 1 kohdassa vahvistetulla määrällä rahoitettavia menoja hallinnoidaan unionin yleiseen talousarvioon sovellettavien menettelyjen ja sääntöjen mukaisesti.

3. Komissio valvoo, että 1 kohdassa tarkoitettuja, avustuksiin käytettäviä menoja hallinnoidaan asianmukaisesti. Tätä varten se tekee IAEA:n kanssa rahoitussopimuksen. Tässä rahoitussopimuksessa määrätään, että IAEA:n on varmistettava unionin osuuden näkyvyys sen suuruuden mukaisesti.

4. Komissio pyrkii tekemään 3 kohdassa tarkoitetun rahoitussopimuksen mahdollisimman pian tämän päätöksen voimaantulon jälkeen. Se ilmoittaa neuvostolle kyseisessä prosessissa mahdollisesti ilmenevistä vaikeuksista ja rahoitussopimuksen tekopäivästä.

4 artikla

Korkea edustaja raportoi neuvostolle tämän päätöksen täytäntöönpanosta IAEA:n laatimien säännöllisten kertomusten perusteella. Nämä kertomukset ovat perustana neuvoston arvioinnille. Komissio toimittaa tietoja 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen hankkeiden toteuttamisen rahoitusnäkökohdista.

5 artikla

Tämä päätös tulee voimaan päivänä, jona se hyväksytään.

Sen voimassaolo päättyy 24 kuukauden kuluttua komission ja IAEA:n välisen rahoitussopimuksen tekemisestä tai 12 kuukauden kuluttua tämän päätöksen hyväksymispäivästä, jos rahoitussopimusta ei ole tehty siihen mennessä.

Tehty Brysselissä 27 päivänä syyskuuta 2010.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

K. PEETERS

LIITE

Euroopan unionin tuki IAEA:n toimille ydinturvan ja todentamisen alalla joukkotuhousteiden leviämisen vastaisen EU:n strategian täytäntöönpanon puitteissa**1. Johdanto**

Ei ole havaittavissa merkkejä siitä, että terroristitekojen määrä olisi vähenemässä unionin jäsenvaltioissa ja muissa maissa. Kansainvälinen yhteisö on todennut useissa yhteyksissä, että ydinmateriaaleihin tai muihin radioaktiivisiin materiaaleihin liittyvien ydinterrori-iskujen onnistumisen riski on edelleen suuri. Lisäksi äskettäisissä kertomuksissa laittomasta kaupasta, joka on koskenut myös erityisen arkaa ydinmateriaalia, on korostettu, että näiden materiaalien joutuminen terroristien käsiin on jatkuva riski.

Kansainvälinen yhteisö on reagoinut voimakkaasti näihin uhkiiin ja tehnyt lukuisia aloitteita, joilla pyritään estämään ydinmateriaalien tai muiden radioaktiivisten materiaalien päätyminen terroristien haltuun.

IAEA:n todentamistoimet ovat edelleenkin välttämätön väline valtioiden keskinäisen luottamuksen rakentamiseksi ydinaseiden leviämisen estämiseen tähtäävien pyrkimysten kannalta ja ydinmateriaalien rauhanomaisen käytön edistämiseksi.

Viimeaikaisten kansainvälisten tapahtumien johdosta on luotu uusia, entistä tehokkaampia kansainvälisiä ydinturvallisuuden ja todentamisen alan oikeudellisia välineitä:

- sopimusvaltiot hyväksyivät heinäkuussa 2005 muutoksen yleissopimukseen ydinaineiden turvajärjestelyjä koskevista toimista;
- kansainvälinen yleissopimus ydinterrorismin torjumisesta avattiin allekirjoittamista varten syyskuussa 2005;
- YK:n turvallisuusneuvosto hyväksyi huhtikuussa 2004 joukkotuhousteita ja valtioista riippumattomia toimijoita koskevan päätöslauselman 1540(2004);
- YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmassa 1373(2001) kehoitetaan kaikkia valtioita liittymään mahdollisimman pian terrorismin torjuntaa koskevien kansainvälisten yleissopimusten ja pöytäkirjojen osapuoliksi.

Yli 95 valtiota on sitoutunut poliittisesti panemaan täytäntöön radioaktiivisten lähteiden turvallisuutta ja turvajärjestelyjä koskevat käytännösäännöt⁽¹⁾. Lisäksi IAEA:n yleiskokouksessa ja hallintoneuvostossa on hyväksytty useita päätöslauselmia ja tehty useita päätöksiä IAEA:n ydinmateriaalivalvontajärjestelmän vahvistamiseksi⁽²⁾.

Valtioiden toimia näiden kansainvälisten välineiden panemiseksi täytäntöön voidaan joiltain osin helpottaa merkittävästi IAEA:n ydinturvassuunnitelmiin 2003–2005 ja 2006–2009 sisältyvän avun välityksellä. Syyskuussa 2009 hyväksyttiin IAEA:n ydinturvassuunnitelma vuosiksi 2010–2013, ja siitä käy ilmi aikaisempien suunnitelmien jatkuminen lähes ennallaan. Tämän ydinturvassuunnitelman tarkoituksena on edistää maailmanlaajuisia pyrkimyksiä kohti maailmanlaajuisia ja tehokasta turvallisuutta kaikkialla, missä käytetään, varastoidaan ja/tai kuljetetaan ydinmateriaaleja tai muita radioaktiivisia materiaaleja, sekä näihin toimiin liittyvissä laitoksissa. Tähän pyritään antamalla sitä pyytävälle valtiolle tukea niiden pyrkimyksissä luoda ja ylläpitää tehokasta ydinturvaa avustamalla niitä voimavarojen kehittämisessä, ohjauksessa, inhimillisten voimavarojen kehittämisessä, kestävytydessä ja riskien vähentämisessä. Tavoitteena on myös avustaa liittymisessä ydinturvaa koskeviin kansainvälisiin oikeudellisiin välineisiin sekä niiden täytäntöönpanemisessa ja tiivistää kansainvälistä yhteistyötä ja kahdenvälisen ohjelmien ja muiden kansainvälisten aloitteiden kautta annettavan tuen yhteensovittamista tavalla, joka edistäisi myös ydinennergian ja radioaktiivisia aineita käyttävien sovellusten turvallista, varmaa ja rauhanomaista käyttöä.

(1) GOV/2003/49-GC(47)/9. Myös asiakirja "Toimenpiteet kansainvälisen yhteistyön vahvistamiseksi ydinturvallisuuden, säteilyturvan, liikenneturvallisuuden ja ydinjätehuollon alalla: tehokkaiden ja kestävien kansallisten säätelyrakenteiden edistäminen säteilylähteiden valvontaa varten" (GOV/2004/52-GC(48)/15) sisältää osia, jotka ovat merkityksellisiä IAEA:n ja EU:n väliselle yhteistyölle joukkotuhousteiden leviämisen vastaisen EU:n strategian puitteissa. Näitä toimia käsitellään myös IAEA:n ydinturvallisuussuunnitelman 2006–2009 osassa "ydinturvallisuutta tukevat toimet".

(2) IAEA:n hallintoneuvosto päätti syyskuussa 2005, että ydinmateriaalivalvontajärjestelmän tehostamiseksi olisi ydinsulkusopimuksen valvontasopimukseen kuuluva niin sanottu "pieniä määriä koskeva pöytäkirja" ("small quantities protocol", SQP) säilytettävä osana IAEA:n ydinmateriaalivalvontajärjestelmää edellyttäen, että vakiotekstiä ja pieniä määriä koskevan pöytäkirjan kriteerejä muutetaan. IAEA:n vuoden 2005 yleiskokouksen hyväksymässä päätöslauselmassa todettiin muun muassa, että silloin, kun valtiolla on voimassa oleva kattava ydinmateriaalivalvontasopimus ja siihen liitetty lisäpöytäkirja, kyseiset toimenpiteet muodostavat todentamista koskevan standardin asianomaisen valtion osalta.

IAEA:n ydinturvasuunnitelmissa pyritään osittain samanlaisiin tavoitteisiin kuin joukkotuhoojien leviämisen vastaisella EU:n strategialla. Molemmista käsitellään ydinturvaa laaja-alaisesti, mukaan luettuna ydinmateriaalien ja muiden radioaktiivisten materiaalien valvonta, kirjanpito ja suojeleminen käytön, varastoinnin ja kuljetuksen aikana koko niiden elinkaaren ajan sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. On kuitenkin vahvistettava toimenpiteet varkauksien tai materiaalin kansainvälisten salakuljetusyritysten paljastamiseksi tapauksissa, joissa suojeleminen epäonnistuu, sekä vastatoimiin ryhtymiseksi, kun mahdollisten vihamielisten toimien yhteydessä on kyse ydinmateriaaleista tai muista radioaktiivisista materiaaleista.

IAEA saattoi onnistuneesti päätökseen yhteisten toimintojen 2004/495/YUTP ja 2005/574/YUTP täytäntöönpanon. Lisäksi IAEA on täytäntöönpanon viimeisessä vaiheessa yhteisen toiminnan 2006/418/YUTP osalta sekä toteuttaa yhteistä toimintaa 2008/314/YUTP.

Unionin tukemana IAEA on aloittanut ja toteuttanut toimia Kaukasiassa, Keski-Aasiassa, Kaakkois-Euroopassa, Lähi-idän Välimeren puoleisilla alueilla, Afrikassa ja Kaakkois-Aasiassa sijaitsevien vastaanottajamaiden tukemiseksi niiden yrkiessä parantamaan ydinturvaa ja toteuttamaan kansainvälistä ydinmateriaalivalvontaa näissä maissa.

2. Hankkeiden kuvaus

Kaikki valtiot ovat velvollisia luomaan asianmukaiset järjestelmät sellaisten vihamielisten toimien ehkäisemiseksi ja paljastamiseksi, joiden yhteydessä on kyse ydinmateriaaleista tai muista radioaktiivisista materiaaleista, sekä vastatoimiin ryhtymiseksi. Tämän laiminlyöminen voi luoda heikon kohdan maailmanlaajuiseen ydinturvaan.

Tehokas ydinturvallisuusinfrastruktuuri edellyttää monialaista lähestymistapaa seuraavasti:

- oikeudelliset ja sääntelyyn liittyvät infrastruktuurit ja selvästi määritetyt vastuualueet eri organisaatioiden ja toimijoiden välillä,
- inhimillisten voimavarojen kehittäminen,
- menettelyjen ja yhteensovittamistoimintojen luominen, ja
- tekninen tuki kansallisille infrastruktuureille; on myös muistettava, että ydinturvajärjestelyt ydinlaitoksissa ja -kohteissa eroavat näiden laitosten ja kohteiden ulkopuolella sovellettavista järjestelyistä, joiden tarkoituksena on suojella siviiliväestöä ydinturvaan liittyviltä välikohtauksilta, joihin liittyy radioaktiivisia aineita.

Sellaisen toiminnan hallinnoimiseksi, jossa käytetään ydinmateriaalia tai muuta radioaktiivista materiaalia, tarvitaan kestävä ydinturvakulttuuri. Näin ydinturva mahdollistaisi ydinenergian laajemman käytön, jossa tunnustetaan turvallisuuden, turvajärjestelyjen ja ydinmateriaalivalvonnan väliset synergiat ja erityisesti kestävyys ja tehokkuuden periaatteet.

Tämä päätös pannaan täytäntöön seuraavilla viidellä alalla:

1. Aikaisempien yhteisten toimintojen ⁽¹⁾ nojalla annetun tuen kestävyys ja tehokkuus
2. Valtioiden ydinturvan tuki-infrastruktuurien vahvistaminen: kansallisten ydinturvan tukikeskusten perustaminen
3. Valtioiden lainsäädäntö- ja sääntelyinfrastruktuurien vahvistaminen
4. Ydinmateriaaleja ja muita radioaktiivisia materiaaleja koskevien ydinturvatoimien tehostaminen
5. Valtioiden voimavarojen parantaminen sääntelyn ulkopuolelle jäävän ydinmateriaalin ja radioaktiivisen materiaalin käsittelemiseksi.

Täytäntöönpanovaltiot ja täytäntöön pantavat hankkeet valitaan kattavan tarvekartoituksen perusteella, joka laaditaan arviointivierailujen ja muun saatavilla olevan tiedon pohjalta.

Näiden toimien tukemista pidetään edelleen erittäin tärkeänä IAEA:n jäsenvaltioissa sekä sellaisissa valtioissa, jotka eivät ole järjestön jäseniä. Tukikelpoisia maita ovat:

- Kaakkois-Euroopassa:

Albania, Bosnia ja Hertsegovina, Kroatia, Montenegro, Moldovan tasavalta, Serbia, entinen Jugoslavian tasavalta Makedonia ja Turkki;

⁽¹⁾ YUTP/2004/022/IAEA I, YUTP/2005/020/IAEA II, YUTP/2006/029/IAEA III ja YUTP/2008/020/IAEA IV.

— Keski-Aasiassa:

Kazakstan, Kirgisia, Uzbekistan, Tadžikistan ja Turkmenistan;

— Kaukasiassa:

Armenia, Azerbaidžan ja Georgia;

— Lähi-idän Välimeren puoleisella alueella:

Israel, Jordania, Libanon ja Syyrian arabitasavalta;

— Afrikassa:

Algeria, Angola, Benin, Botswana, Burkina Faso, Burundi, Kamerun, Kap Verde, Keski-Afrikan tasavalta, Tšad, Komorit, Kongo (Brazzaville), Norsunluurannikko, Kongon demokraattinen tasavalta, Djibouti, Egypti, Päiväntasaajan Guinea, Eritrea, Etiopia, Gabon, Gambia, Ghana, Guinea, Guinea-Bissau, Kenia, Lesotho, Liberia, Libyan arabijamahiiriya, Madagaskar, Malawi, Mali, Mauritania, Mauritius, Marokko, Mosambik, Namibia, Niger, Nigeria, Ruanda, São Tomé ja Príncipe, Senegal, Seychellit, Sierra Leone, Somalia, Etelä-Afrikka, Sudan, Swazimaa, Togo, Tunisia, Uganda, Tansanian yhdistynyt tasavalta, Sambia ja Zimbabwe;

— Kaakkois-Aasiassa:

Bangladesh, Brunei, Kambodža, Indonesia, Laos, Malesia, Myanmar, Filippiinit, Singapore, Thaimaa ja Vietnam;

— Persianlahden alueella:

Bahrain, Iran, Irak, Kuwait, Omanin sulttaanikunta, Qatar, Saudi Arabia, Yhdistyneet arabiemiirikunnat ja Jemen;

— Etelä-Amerikassa:

Argentiina, Bolivia, Brasilia, Chile, Kolumbia, Ecuador, Guyana, Paraguay, Peru, Suriname, Uruguay ja Venezuela;

— Karibian ja Keski-Amerikan alueella:

Antigua ja Barbuda, Bahama, Barbados, Belize, Costa Rica, Kuuba, Dominica, Dominikaaninen tasavalta, El Salvador, Grenada, Guatemala, Haiti, Honduras, Jamaika, Meksiko, Nicaragua, Panama, St. Kitts ja Nevis, St. Lucia, St. Vincent ja Grenadiinit sekä Trinidad ja Tobago.

2.1 Tukitarpeen arviointi

Tarkoitus

IAEA toteuttaa kattavan arvioinnin määrittääkseen ydinturvan tehokkuuden parantamistarpeet edellä luetelluissa valtioissa. Arviointi toteutetaan kansainväliset ydinturvapuitteet huomioon ottaen, mukaan lukien sitovat ja vapaaehtoisuuteen perustuvat kansainväliset oikeudelliset välineet ja asiaa koskevat IAEA:n ohjeet. Niiden valtioiden osalta ajantasaistetaan aiemmin suoritettu arviointi, joiden tukielpöisyyttä on arvioitu aikaisempien yhteisten toimintojen ja muiden unionin toimien yhteydessä.

Arviointi kattaa tarvittaessa kansallisen ydinturvallisuusjärjestelmän kokonaisuudessaan, mukaan lukien oikeudelliset ja sääntelyjärjestelmät, materiaalien turvajärjestelyt ja kirjanpito tai rekisteröinti sekä laitosten, kohteiden tai kuljetusten turvajärjestelyt. Arviointiin sisällytetään myös järjestelyt tehokkaan rajavalvonnan toteuttamiseksi ja muut järjestelyt sääntelyn ulkopuolelle jäävän ydinmateriaalin ja radioaktiivisen materiaalin käsittelemiseksi. Yleisen arvioinnin tuloksia käytetään perustana valittaessa valtioita, joissa hankkeet toteutetaan.

Tulokset

— Yleiskatsaus ydinturvan tukitarpeista edunsaajamaissa sekä valtion että yksittäisten laitosten, kohteiden, kuljetusten tai muiden sellaisten sovellusten osalta, joissa käytetään tai varastoidaan ydinmateriaalia ja radioaktiivista materiaalia.

— Niiden maiden ja hankkeiden määrittäminen, jotka asetetaan ensisijaiseen asemaan tuensaajina neuvoston päätöksen puitteissa.

— Aikaisempien yhteisten toimintojen ja muiden unionin hankkeiden nojalla annetun tuen kestävyuden ja tehokkuuden arviointi tuensaajamaissa.

2.2 Ensisijaisten hankkeiden täytäntöönpano

Alue 1: Yhteisten toimintojen nojalla annetun tuen kestävyys ja tehokkuus

Tarkoitus

- Yhteisten toimintojen ⁽¹⁾ nojalla kaikkiaan 52 valtiota on saanut tukea erilaisten toimenpiteiden vahvistamiseksi ydinturvajärjestelmissään. Näiden yhteisten toimintojen avulla on koulutettu henkilöstöä kyseisissä valtioissa, toimitettu laitteita turvajärjestelyjen parantamiseksi ja säteilyvalvonnan mahdollistamiseksi rajanylityspaikoilla sekä varastoitu vaaralle alttiita radioaktiivisia lähteitä turvallisesti tai vaihtoehtoisesti viety takaisin alkuperämaahan tai toimittajalle. Voimavarat olivat rajalliset eivätkä mahdollisesti riittäneet asiaan liittyvien ja välttämättömien laadunvalvontajärjestelmien tai muiden täydentävien toimenpiteiden toteuttamiseen, joita täyden tehokkuuden saavuttaminen olisi edellyttänyt; ja lisäksi
- aikaisempien yhteisten toimintojen nojalla annetun tuen kestävyuden ja tehokkuuden varmistaminen ja tarvittaessa lisätuen antaminen vaadittavan tehokkuuden saavuttamiseksi.

Tulokset

- Metodologia, kriteerit mukaan lukien, aikaisemman tuen kestävyuden ja tehokkuuden arvioimiseksi.
- Laadunvarmistusjärjestelmän toimittaminen maille, jotka ovat saaneet tukea ydinturvan alalla, mukaan lukien järjestelmän testaaminen ja pilottivaiheen käynnistäminen.
- Sen lisätuen määrittäminen, jota tarvitaan tavoiteltujen ydinturvallisuuteen liittyvien tulosten ylläpitämiseksi tai saavuttamiseksi.
- Kestävät ja toimivat laitteet ja ammattitaitoinen henkilöstö, mikä saavutetaan antamalla lisätukea paikallisten voimavarojen kehittämiseksi laitteiden ylläpidon, toimintahäiriöiden korjaamisen sekä vahingoittuneiden osien vaihtamisen osalta.
- Alan henkilöstön koulutuksen ansiosta valtioilla on luotettava ammattitaitoisen henkilöstön tarjonta.

Alue 2: Valtioiden ydinturvan tuki-infrastruktuurien vahvistaminen: kansallisten ydinturvallisuuden tukikeskusten perustaminen

Tarkoitus

- Valtioiden avustaminen sen varmistamisessa, että tehokkaan ja kestävä ydinturvan edellyttämää teknistä ja tieteellistä tukea sekä inhimillisten voimavarojen kehittämistä on saatavilla.
- Sellaisen teknisen, tieteellisen ja koulutusalan tuen määrittäminen, jota voitaisiin tarjota tietyn alueen tai osa-alueen valtioille.
- Valtioiden olemassa olevien kansallisten voimavarojen määrittäminen, jotta niitä voidaan käyttää apuna valtion ydinturvajärjestelmien tarvitseman teknisen, tieteellisen tai koulutusalan tuen antamisessa.

Tulokset

- Alueelliset ja/tai kansalliset ydinturvan tukikeskukset (NSSC), jotka on perustettu tukikeskuksia koskevan toiminta-ajatuksen ja metodologian mukaisesti (IAEA Nuclear Security Series). Saatavia tuloksia ovat muun muassa:
 - Kansallisesta ydinturvasta vastaavien kansallisten organisaatioiden välinen koordinointi.
 - Asiantuntijaneuvonta sen teknisen tai tieteellisen tuen luonteen ja määrän arvioimiseksi, jota tarvitaan materiaalien turvajärjestelyjen ja kirjanpidon tai rekisteröinnin sekä rajoilla käytettävien, ydinmateriaalin ja radioaktiivisen materiaalin liikkumista valvovien teknisten järjestelmien ylläpitoa varten.
 - Asiantuntijaneuvonta sekä kansallisella että alueellisella tasolla tarvittavan koulutuksen ja korkea-asteen koulutuksen määrän arvioimiseksi.
- Laitteiden ja asiantuntijapalveluiden toimittaminen kansallisen tai alueellisen ydinturvan tukikeskuksen perustamiseksi.
- Kestävät kansalliset ydinturvajärjestelmät, jotka edistävät asianmukaista ydinturvakulttuuria, johon kuuluu tehostettu kansallinen yhteistyö toimivaltaisten viranomaisten ja muiden ydinturvallisuudesta vastaavien organisaatioiden välillä ja hyvin kehittynyt ydinturvan alan tietoverkosto.

⁽¹⁾ YUTP/2004/022/IAEA I, YUTP/2005/020/IAEA II, YUTP/2006/029/IAEA III ja YUTP/2008/020/IAEA IV.

Alue 3: Valtioiden lainsäädäntö- ja sääntelyinfrastruktuurien vahvistaminen

Tarkoitus

- Ydinmateriaaliin ja muuhun radioaktiiviseen materiaaliin liittyvien kansallisten lainsäädäntö- ja sääntelyinfrastruktuurien vahvistaminen, jotta maa voi täyttää velvoitteet, joihin se on sitoutunut sitovissa ja vapaaehtoisuuteen perustuvissa kansainvälisissä oikeudellisissa välineissä, mukaan lukien ydinmateriaalivalvontasopimukset ja lisäpöytäkirjat.
- Valtioiden ja IAEA:n välillä tehtyjen ydinmateriaalivalvontasopimusten ja lisäpöytäkirjojen täytäntöönpanoa ja erityisesti kattavan kansallisen ydinmateriaalien kirjanpito- ja valvontajärjestelmän (SSAC) täytäntöönpanoa koskevien kansallisten lainsäädäntöpuitteiden vahvistaminen.
- Säteilyturvallisuutta ja radioaktiivisten materiaalien turvaa koskevan kansallisen sääntelyinfrastruktuurin vahvistaminen.

Sääntelyjärjestelmässä olisi kiinnitettävä erityistä huomiota turvajärjestelyjen, ydinmateriaalivalvonnan ja turvan väliin synergiaan. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä valtioihin, jotka ovat ilmaisseet olevansa kiinnostuneita ydinvoimaohjelman käynnistämisestä.

Tulokset

- Entistä useampi valtio on aloittanut ydinturvallisuutta, turvajärjestelyjä, ydinmateriaalivalvontaa ja ydinvahinkojen korvausvastuuta koskevan kattavan ja yhdenmukaisen kansallisen lainsäädännön laatimisen ja hyväksymisen ja edistänyt siten ydinturvallisuuden yhdenmukaista, tehostettua ja maailmanlaajuisempaa järjestelmää.
- Entistä useampi valtio on liittynyt ydinaineita ja ydinlaitoksia koskevista turvajärjestelyistä tehtyyn yleissopimukseen (CPPNM) ja ydinterrorismin torjumisesta tehtyyn kansainväliseen yleissopimukseen (International Convention for the Suppression of ACTS of Nuclear terrorism) ja/tai ilmoittanut aikomuksestaan panna täytäntöön ydinturvaa koskevat puitteet.
- Entistä useampi jäsenvaltio on antanut kansallista lainsäädäntöä, joka on tarpeen, jotta valtio voi täyttää IAEA:n ydinmateriaalivalvontasopimusten ja lisäpöytäkirjojen mukaiset velvoitteensa.
- Vahvistetaan lainsäädäntö- ja sääntelyinfrastruktuuria asiantuntijaneuvonnan avulla ja perustamalla/parantamalla säteilyturvallisuutta ja radioaktiivisten materiaalien turvallisuutta koskevaa kansallista sääntelyinfrastruktuuria siten, että tarjotaan IAEA:n arviointipalveluja, joista esimerkkinä viranomaistoiminnan vertaisarvioinnit (Integrated Regulatory Review Service), muita neuvontapalveluja sekä laitteita ja koulutusta.

Alue 4: Ydinmateriaaleja ja muita radioaktiivisia materiaaleja koskevien ydinturvatoimien tehostaminen

Tarkoitus

- Parannetaan ydinlaitosten turvajärjestelyjä sekä ydinteknisissä sovelluksissa käytettäviä ydinmateriaaleja koskevia turvajärjestelyjä valituissa maissa.
- Parannetaan ei-ydinteknisissä sovelluksissa käytettävien radioaktiivisten materiaalien valvontaa ja niitä koskevia turvajärjestelyjä valituissa maissa.
- Paikannetaan ja määritetään radioaktiivisia lähteitä olosuhteissa, joissa ilmenee tarvetta tutkia lähteet ja viedä ne turvalliseen ja varmaan varastoon valituissa maissa, mukaan lukien palautus alkuperämaahan tai toimittajalle.
- Vahvistetaan teknisiä ja hallinnollisia järjestelmiä, joita on pantu täytäntöön ydinmateriaaleja koskevan kirjanpidon ja valvonnan osalta, mukaan lukien ydinmateriaalivalvontasopimusten ja lisäpöytäkirjojen täytäntöönpanoa varten perustettujen olemassa olevien kansallisten ydinmateriaalien kirjanpito- ja valvontajärjestelmien lujittaminen myös valtioissa, joilla on rajalliset ydinohjelmat ja vähäisemmät raportointivelvollisuudet niiden ydinmateriaalivalvontasopimuksiin liitettyjen niin kutsuttujen ”pieniä määriä koskevien pöytäkirjojen” mukaisesti.
- Parannetaan kansallisia radioaktiivisten aineiden, materiaalien ja lähteiden rekistereitä valituissa maissa.

Tulokset

- On tehostettu ydinmateriaaleja koskevia turvajärjestelyjä valituissa ydinlaitoksissa ja kohteissa sekä radioaktiivisia lähteitä koskevia turvajärjestelyjä ei-ydinteknisissä sovelluksissa (esimerkiksi lääketieteellinen tai teollinen käyttö-tarkoitus tai radioaktiivinen jäte).
- On vähennetty radioaktiivisista lähteistä vaaralle alttiissa olosuhteissa aiheutuvaa riskiä tehokkaammilla turvajärjestelyillä tai tarvittaessa purkamalla ja kuljettamalla lähteet turvalliseen ja varmaan varastoon kyseisessä maassa tai toisissa valituissa valtioissa.

- On vähennetty valvomattomissa ja turvaamattomissa olosuhteissa olevia radioaktiivisia lähteitä tukemalla kansallisia etsintä- ja turvaamiskampanjoita valituissa maissa.
- On perustettu ja ylläpidetty ydinmateriaaleja koskevia tehokkaita teknisiä ja hallinnollisia kirjanpito- ja valvontajärjestelmiä, mukaan lukien perustamalla uusia ja/tai parantamalla olemassa olevia kansallisia ydinmateriaalien kirjanpito- ja valvontajärjestelmiä ydinmateriaalivalvontasopimusten ja lisäpöytäkirjojen panemiseksi täytäntöön myös valtioissa, joita koskevat ”pieniä määriä koskevat pöytäkirjat”.
- On järjestetty koulutusta valitulle tukikelpoiselle henkilöstölle, jotta lisätään todennäköisyyttä, että maissa toteutetaan ja ylläpidetään toimivia turvajärjestelyjä.

Alue 5: Valtioiden voimavarojen parantaminen kansallisen sääntelyn ulkopuolelle jäävän ydinmateriaalin ja radioaktiivisen materiaalin käsittelemiseksi

Tarkoitus

- Parannetaan valtioiden valmiuksia varmistaa, että ydinmateriaaleja ja radioaktiivisia materiaaleja ei kulkeudu kansallisten luvanvaraisten toimien ulkopuolelle ja että toteutetaan tehokkaan rajavalvonnan ja torjuntavalmiuden mahdollistavat järjestelyt valituissa maissa.

Tulokset

- On tehostettu ydinmateriaalien laitonta kauppaa koskevien tietojen keruuta julkisista lähteistä ja valtioiden yhteyspisteistä sekä niiden arviointia koskevaa järjestelmää (koskevia järjestelmiä), minkä tuloksena ydinmateriaalien laitonta kauppaa ja sitä ympäröiviä olosuhteita koskeva tietämys lisääntyy. Näistä tiedoista saatu palaute helpottaa laittoman kaupan torjumista koskevien tulevien toimien asettamista tärkeysjärjestykseen.
- On luotu asiantuntijoiden avulla kansalliset puitteet laittoman kaupan torjumiseksi ja radioaktiivisten materiaalien sekä arkojen ydinlaitteiden ja -teknologian rajat ylittävien siirtojen kansallisen koordinoinnin ja valvonnan parantamiseksi.
- On luotu valituille rajanylityspaikoille tehokkaat säteilyvalvontavalmiudet toimittamalla niille rajavalvontalaitteistoja ja asiantuntijaneuvontaa.
- On tehostettu kansallisten torjuntasuunnitelmien laatimista ja lainvalvontaviranomaisille suunnattua torjuntamenetelmiä koskevaa koulutustarjontaa.
- On edistetty hyvin koulutetun, asioista perillä olevan ja pätevän lainvalvontahenkilöstön muodostumista maahan siten, että on annettu koulutusta ja muuta tukea inhimillisten voimavarojen kehittämiseksi.

2.3 Tulosten arviointi

Tämän päätöksen täytäntöönpanoon kuuluvana osana IAEA:n on suoritettava saatujen tulosten arviointi tuen tehokkuuden varmistamiseksi ja sen antamiseen liittyvien mahdollisten ongelmien määrittämiseksi.

3. Kesto

Arviointi toteutetaan kolmen kuukauden kuluessa komission ja IAEA:n välisen rahoitus sopimuksen voimaantulosta. Kaikki kolme hanketta toteutetaan samanaikaisesti seuraavien 21 kuukauden aikana.

Tämän päätöksen täytäntöönpanon arvioitu kokonaiskesto on 24 kuukautta.

4. Edunsaajat

Edunsaajia ovat ne maat, joissa arviointi ja sitä seuraavat hankkeet toteutetaan. Näiden maiden viranomaisia autetaan havaitsemaan heikot kohdat, ja niille annetaan tukea ratkaisujen löytämiseen ja turvallisuuden lisäämiseen. Hankkeet toteuttava organisaatio (IAEA) ja korkea edustaja, joka toimii tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa neuvoston toimivaltaisen työryhmän puitteissa, valitsevat keskenään neuvotellen edunsaajat sekä valituissa maissa käsiteltävät tarpeet. Tehtävien päätösten on perustuttava tarvittaessa hankkeet toteuttavan organisaation 2 artiklan mukaisesti laatimiin ehdotuksiin.

5. Hankkeet toteuttava organisaatio

Hankkeiden toteuttaminen annetaan IAEA:n tehtäväksi. IAEA:n ja jäsenvaltioiden asiantuntijat tekevät ydinturvallisuutta koskevat kansainväliset tarkastuskäynnit IAEA:n tarkastuskäyntejä koskevien vakio-ohjeiden mukaisesti. Mäinnittujen kolmen hankkeen toteuttamisesta vastaavat suoraan IAEA:n henkilöstö ja/tai valitut asiantuntijat tai toimeksisaajat IAEA:n jäsenvaltioista. Toimeksisaajien osalta IAEA suorittaa kaikki tähän päätökseen liittyvät tavaroiden, työsuoritusten tai palvelujen hankinnat noudattaen asiassa sovellettavia IAEA:n sääntöjä ja menettelyjä.

6. Hankkeisiin osallistuvat kolmannet osapuolet

Hankkeet rahoitetaan 100-prosenttisesti tällä päätöksellä. IAEA:n jäsenvaltioiden asiantuntijoita voidaan pitää hankkeisiin osallistuvina kolmansina osapuolina. He noudattavat työssään IAEA:n asiantuntijoiden toimintaa koskevia sääntöjä.